

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Кафедра державного управління, публічного адміністрування та економічної політики

ЗАГАЛЬНА КОРОТКОСТРОКОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації

Запобігання корупції та забезпечення доброчесності

Шифр програми ЗК/2025/001

Рік запровадження програми 2025

Програму затверджено: Вченою радою Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця від 22.05.2025 року № 1

Програму погоджено: наказ НАДС від 08 липня 2025 року № 91-25.

ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

1. Загальна інформація	
Назва програми	Запобігання корупції та забезпечення доброчесності
Шифр програми	ЗК/2025/001
Тип програми за змістом	Загальна короткострокова програма підвищення кваліфікації
Форма навчання	Дистанційна в синхронному режимі
Цільова група	Державні службовці, які займають посади державної служби категорій «Б» та «В», посадові особи місцевого самоврядування, які займають посади віднесені до 5-7 категорії посад органів місцевого самоврядування, депутати місцевих рад
Передумови навчання за програмою	-
Найменування замовника освітніх послуг у сфері професійного навчання за програмою	-
Найменування партнера (партнерів) програми	-
Обсяг програми	1 кредит ЄКТС
Тривалість програми та організація навчання	Загальна тривалість програми: 10 днів протягом 2 тижнів
Мова(и) викладання	українська мова
Напрямок(и) підвищення кваліфікації, який (які) охоплює програма	антикорупційна тематика (доброчесність, запобігання корупції, стандарти доброчесної та етичної поведінки)
Перелік професійних компетентностей, на підвищення рівня яких спрямовано програму	Державні службовці, які займають посади державної служби категорії «Б»: знання законодавства у сфері запобігання корупції та забезпечення доброчесності в органах державної влади; професійні знання щодо основних форм, видів та методів боротьби з корупцією в органах державної влади; професійні знання правових та організаційних засад функціонування системи запобігання корупції та забезпечення доброчесності; прийняття ефективних рішень; впровадження змін; цифрова грамотність. Державні службовці, які займають посади державної служби категорії «В»: знання законодавства у сфері запобігання корупції та забезпечення доброчесності в органах державної влади; професійні знання щодо основних форм, видів та методів боротьби з корупцією в органах державної влади; виконання на високому рівні поставлених завдань; сприйняття змін;

	цифрова грамотність. Посадові особи місцевого самоврядування, посади яких віднесено до 5-7 категорії посад органів місцевого самоврядування, депутати місцевих рад: знання законодавства у сфері запобігання корупції та забезпечення доброчесності в органах місцевого самоврядування; виконання на високому рівні поставлених завдань; цифрова грамотність; прийняття ефективних рішень; впровадження змін.
Укладач(і) програми	ГАВКАЛОВА Наталія, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики, ngavl@ukr.net ШУМСЬКА Ганна, кандидат економічних наук, доцент кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики, shumskaya.an@gmail.com
2. Загальна мета	
підвищення рівня професійної компетентності з питань запобігання корупції та забезпечення доброчесності, необхідних для ефективного виконання службових обов'язків державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад; підвищення рівня їх правової культури і правової свідомості; формування навичок запобігання корупційним ризикам та недопущення корупційних правопорушень.	
3. Очікувані результати навчання	
За результатами навчання слухачі повинні демонструвати:	
знання	нормативно-правових актів, що регулюють питання запобігання корупції та забезпечення доброчесності в органах державної влади та органах місцевого самоврядування; сутності поняття «корупції», причин, які зумовлюють її виникнення в органах влади, а також основних форм, видів та методів боротьби з корупцією в Україні та в інших країнах світу; зарубіжного досвіду використання засобів запобігання корупції та забезпечення доброчесності; прав та гарантій викривачів корупції; сутності поняття «конфлікт інтересів» в органах державної влади та місцевого самоврядування; антикорупційних обмежень та заборон для державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування; організаційно-правових основ електронного декларування доходів державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування; психологічних особливостей особистості суб'єктів корупційних правопорушень в органах державної влади та місцевого самоврядування;

уміння	узагальнювати і аналізувати нормативно-правові акти, що регулюють різні аспекти запобігання корупції та забезпечення доброчесності в органах державної влади та місцевого самоврядування; орієнтуватися в змінах та доповненнях до антикорупційного законодавства та приймати виважені рішення в органах влади у відповідності до цього законодавства; використовуючи зарубіжний досвід з питань запобігання й протидії корупції, організовувати та здійснювати контроль в органах влади за дотриманням антикорупційного законодавства; викривати корупцію в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, а також повідомляти про корупційні правопорушення у потрібні органи влади; розробляти заходи та організовувати діяльність щодо недопущення виникнення корупції в ході професійної діяльності, виявлення фактів корупційних діянь, усунення наслідків правопорушень, пов'язаних з корупцією; розпізнавати конфлікт інтересів в органах державної влади та місцевого самоврядування; заповнювати електронні декларації; застосовувати психологічні особливості в управлінні людськими ресурсами для запобігання корупції в органах влади;
навички	застосування нормативно-правових актів, що регулюють аспекти запобігання корупції та забезпечення доброчесності в органах державної влади та місцевого самоврядування; прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо удосконалення антикорупційної діяльності в органах влади; запровадження в свою професійну діяльність морально-етичних засад протидії корупції; дотримання правил етичної поведінки та стандартів доброчесності; виявлення випадків корупційної діяльності та вживання заходів щодо їх запобігання; викривання корупції в органах державної влади та місцевого самоврядування; врегулювання конфлікту інтересів в органах державної влади та місцевого самоврядування; використання сучасних технологій для заповнення електронних декларацій; використання сучасних технологій і методів психологічного забезпечення для запобігання корупції в органах влади.
4. Викладання та навчання (методи навчання, форми проведення навчальних занять)	

Навчання здійснюється у дистанційному форматі в синхронному режимі у формі інтерактивних он-лайн лекцій, інтерактивних он-лайн практичних занять з виконанням практичних завдань (індивідуально та в складі малих груп), під час яких проводяться тематичні дискусії, диспути, мозкові атаки, виконуються творчі та ситуаційні завдання (практичні кейси), використовуються ігрові та дослідницькі методи.	
5. Ресурсне забезпечення дистанційного навчання	
Назви вебплатформи, вебсайту, електронної системи навчання, через які здійснюватиметься дистанційне навчання із зазначенням посилання (вебадреси)	Платформа <i>Moodle</i> сайт «Персональні навчальні системи» Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця. Адреса: https://pns.hneu.edu.ua/ Zoom: https://zoom.us/
Назва дистанційного етапу/модуля	Відповідно до змісту програми
6. Оцінювання і форми поточного, підсумкового контролю	
Складові оцінювання та їх питома вага у підсумковій оцінці (%)	Відвідування занять (очно та/або дистанційно в синхронному режимі) – 30 % Пройходження дистанційного навчання (в асинхронному режимі, у тому числі онлайн-курс) – 30 % Опрацювання обов'язкової літератури, інформаційних та інших матеріалів – 20 % Підсумковий контроль – 20 %.
Форма підсумкового контролю	Підсумкове тестування за всіма темами

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ
(дистанційна форма навчання)

Назва теми	Кількість годин				
	загальна кількість годин/ кредитів ЄКТС	у тому числі:			
		аудиторні заняття	дистанційні заняття	навчальні візити	самостійна робота слухачів
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Теоретичні та нормативно-правові основи запобігання і протидії корупції в Україні	2		2		-
Тема 2. Зарубіжний досвід в сфері запобігання і протидії корупції	6		4		2
Тема 3. Викривання корупції та організація роботи з викривачами корупції в органах влади	6		4		2

Тема 4. Психологічні аспекти запобігання корупційним правопорушенням в органах державної влади та місцевого самоврядування	4		4		-
Тема 5. Роль керівника у запобіганні корупції в органах державної влади та місцевого самоврядування	5		4		1
Тема 6. Антикорупційна політика та відповідальність за порушення антикорупційного законодавства в органах державної влади та місцевого самоврядування	4		3		1
Вибіркові теми програми					
Тема 1. Конфлікт інтересів в органах влади та антикорупційні обмеження і заборони для державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування	2		2		-
Тема 2. Електронне декларування та заходи здійснення фінансового контролю	2		2		-
Підсумковий контроль результатів навчання	1		1		
РАЗОМ	30/1		24		6

Зміст програми

Тема 1. Теоретичні та нормативно-правові основи запобігання і протидії корупції в Україні

Сутність, причини та ознаки корупції. Основні форми та види корупції. Суб'єкти у сфері запобігання і протидії корупції в органах державної влади та місцевого самоврядування України. Міжнародні стандарти та національне законодавство щодо запобігання і протидії корупції. Особливості застосування норм антикорупційного законодавства в органах державної влади та місцевого самоврядування України.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: інтерактивні он-лайн лекції-презентації, інтерактивні он-лайн практичні заняття з виконанням практичних завдань (індивідуально та в складі малих груп), під час яких проводяться дискусії, виконуються ситуаційні вправи (практичні кейси) тощо.

Тема 2. Зарубіжний досвід в сфері запобігання і протидії корупції

Особливості методів запобігання і протидії корупції у різних країнах світу. Співпраця України у сфері запобігання та протидії корупції з міжнародними організаціями. Роль Transparency International у процесі запобігання і протидії корупції. Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та усунення їх наслідків. Практична значущість використання інструментів, засобів, технологій в сфері запобігання та протидії корупції, що використовуються в інших країнах світу.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: інтерактивні он-лайн лекції-презентації, інтерактивні он-лайн практичні заняття з виконанням практичних завдань, під час яких проводяться дискусії, обговорення проблемних питань, мозкові атаки, виконуються творчі завдання тощо.

Перелік питань, які виносяться на самостійну роботу учасників професійного навчання: участь громадськості у запобіганні та протидії корупції у різних країнах світу; світові моделі запобігання і протидії корупції в органах влади; зарубіжний досвід зміцнення доброчесності в органах влади.

Тема 3. Викривання корупції та організація роботи з викривачами корупції в органах влади

Загальний огляд викривання корупції: основні поняття та законодавчі аспекти. Правопорушення та корупційні злочини, повідомивши про які, особа стає викривачем корупції (адміністративні, кримінальні). Процедура розгляду повідомлення про корупцію. Критерії, на основі яких суд визначає конкретний розмір винагороди, що підлягає виплаті викривачу корупції. Права та гарантії викривача корупції. Міжнародний та вітчизняний досвід захисту викривачів корупції. Практика імплементації гарантій захисту прав викривачів у світі. Організація роботи з викривачами корупції у державних органах та органах місцевого самоврядування. Заходи забезпечення безпеки викривачів корупції.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: інтерактивні он-лайн лекції-презентації, інтерактивні он-лайн практичні заняття з виконанням практичних завдань (індивідуально та в складі малих груп), під час яких проводяться обговорення, дискусії, мозкові атаки, виконуються творчі та ситуаційні вправи, використовуються дослідницькі методи, використовуються ігрові методи (наприклад, метод Світового кафе) тощо.

Перелік питань, які виносяться на самостійну роботу учасників професійного навчання: забезпечення в органах влади умов для повідомлень їх працівниками (викривачами) про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» (спеціальні телефонні лінії, офіційні веб-сайти, засоби електронного зв'язку); успішні приклади викривачів корупції в Україні та інших країнах світу. механізм отримання та обробки повідомлень про корупцію в органах державної влади та місцевого самоврядування; роль Національного агентства з питань запобігання корупції в механізмі

захисту викривачів; порядок розгляду повідомлень про корупцію без зазначення авторства (анонімно) та із зазначенням авторства.

Тема 4. Психологічні аспекти запобігання корупційним правопорушенням в органах державної влади та місцевого самоврядування

Особистісні детермінанти корупційної поведінки в органах державної влади та місцевого самоврядування. Психологічні особливості особистості суб'єктів корупційних правопорушень в органах державної влади та місцевого самоврядування. Психологія управління людськими ресурсами в контексті превентивних антикорупційних заходів.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: інтерактивні он-лайн лекції-презентації, інтерактивні он-лайн практичні заняття з виконанням практичних завдань (індивідуально та в складі малих груп), під час яких проводяться дискусії, обговорення, мозкові атаки, виконуються ситуаційні вправи, використовуються ігрові методи (наприклад, метод Світового кафе) тощо.

Тема 5. Роль керівника у запобіганні корупції в органах державної влади та місцевого самоврядування

Особливості та значення керівника у запобіганні корупції в органах державної влади та місцевого самоврядування. Стили управління та імідж керівника в органах державної влади та місцевого самоврядування як складова корпоративної культури.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: інтерактивні он-лайн лекції-презентації, інтерактивні он-лайн практичні заняття з виконанням практичних завдань (індивідуально та в складі малих груп), під час яких проводяться дискусії, обговорення, виконуються ситуаційні вправи (практичні кейси), використовуються ігрові методи тощо.

Перелік питань, які виносяться на самостійну роботу учасників професійного навчання: міжнародні стандарти лідерської ролі керівника у питаннях запобігання та виявлення корупції; роль керівника у формуванні антикорупційної культури в органах державної влади та місцевого самоврядування.

Тема 6. Антикорупційна політика та відповідальність за порушення антикорупційного законодавства в органах державної влади та місцевого самоврядування

Організаційно-правові й адміністративні аспекти здійснення профілактичних заходів, пов'язаних із протидією корупційним правопорушенням в Україні. Особливості розробки та реалізації антикорупційної політики в Україні в системі публічної влади. Альтернативні методи боротьби з корупцією. Імплементация світового досвіду щодо боротьби з корупцією у національне законодавство. Зміст та відмінності корупційного та пов'язаного з корупцією правопорушення. Відповідальність за порушення антикорупційного законодавства. Види відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення: кримінальна відповідальність за корупційні злочини; адміністративна відповідальність за корупційні правопорушення; цивільно-правова відповідальність за корупційні правопорушення; дисциплінарна відповідальність за корупційні правопорушення.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: інтерактивні он-лайн лекції-презентації, інтерактивні он-лайн практичні заняття з виконанням практичних завдань (індивідуально та в складі малих груп), під час яких проводяться дискусії, виконуються ситуаційні вправи (практичні кейси), використовуються ігрові методи (наприклад, метод Світового кафе) тощо.

Перелік питань, які виносяться на самостійну роботу учасників професійного навчання: роль і місце Національного агентства з питань запобігання корупції в системі антикорупційних органів України; взаємодія інститутів громадянського суспільства з органами влади у сфері формування та реалізації державної антикорупційної політики; повноваження уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції; створення умов для повідомлень про факти порушення вимог антикорупційного законодавства; налагодження ефективної взаємодії з викривачами корупції та гарантії їх захисту за законодавством України.

Вибіркові теми програми

Тема 1. Конфлікт інтересів в органах влади та антикорупційні обмеження і заборони для державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування

Поняття та види конфлікту інтересів в органах державної влади та місцевого самоврядування. Потенційний та реальний конфлікт інтересів, їх розмежування. Алгоритм дій працівника у зв'язку із встановленням наявності конфлікту інтересів. Порядок повідомлення про конфлікт інтересів. Заходи недопущення виникнення конфлікту інтересів. Шляхи врегулювання конфлікту інтересів в органах державної влади та місцевого самоврядування України. Особливості врегулювання конфлікту інтересів у окремих категорій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Правила етичної поведінки та стандарти доброчесності. Відповідальність за вчинення дій, прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів. Усунення наслідків вчинення дій, прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів. Призначення обмежень і заборон в антикорупційному законодавстві.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: інтерактивні он-лайн лекції-презентації, інтерактивні он-лайн практичні заняття з виконанням практичних завдань, під час яких проводяться диспути, дискусії, мозкові атаки, виконуються творчі та ситуаційні вправи (індивідуально та в складі малих груп), використовуються дослідницькі методи тощо.

Тема 2. Електронне декларування та заходи здійснення фінансового контролю

Зміст і типи електронних декларацій. Організаційно-правові аспекти електронного декларування доходів державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування. Особливості подання електронних декларацій. Нормативно-правове забезпечення здійснення фінансового контролю доходів державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування. Зміст та види контролю доходів державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування. Відповідальність державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування у сфері фінансового контролю.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: інтерактивні он-лайн лекції-презентації, інтерактивні он-лайн практичні

заняття з виконанням практичних завдань (індивідуально та в складі малих груп), під час яких проводяться дискусії, виконуються практичні кейси, використовуються ігрові методи тощо.

Оцінювання результатів навчання

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: відвідування занять (очно та/або дистанційно в синхронному режимі) – 30%; проходження дистанційного навчання (в асинхронному режимі, у тому числі онлайн-курс) – 30 %; опрацювання обов’язкової літератури, інформаційних та інших матеріалів – 20 %; підсумковий контроль результатів навчання (проведення підсумкового тестування за всіма темами) – 20%.

Документ про підвищення кваліфікації видається за умови набрання учасником навчання не менше ніж 70 % обрахованих з урахуванням питомої ваги кожного із критеріїв оцінювання.

Література, інформаційні ресурси, обов’язкові для опрацювання

1. Головкін Б. М. Запобігання корупції : підручник. Харків : Видавництво «Право», 2019. 366 с.
2. Мельник М. І. Корупція-корозія влади: соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії : монографія / М. І. Мельник. Київ : Юридична думка. 400 с.
3. Психологічні засади запобігання корупційним правопорушенням в органах державної влади та місцевого самоврядування [Текст] : навч. посіб. / О. І. Кудерміна, Л. І. Казміренко, В. Г. Андросюк, А. Б. Фодчук. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. 168 с.
4. Практичний посібник щодо роботи з викривачами для уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції / С. Деркач, О. Карпова, О. Леончук, В. Луцик. Київ, 2021. 116 с.
5. Романов М. В. Основні засади запобігання корупції : навч. посіб. Харків: ТОВ «Видавництво «Права людини», 2017. 176 с.

Перелік нормативно-правових актів

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Кодекс від 07.12.1984 № 8073-X. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
- Конституція України : Прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996. К. : Юрінком. 1996.
2. Конвенція Організації Об’єднаних Націй проти корупції (ратифікована Законом України від 18 жовтня 2006 року № 251-V) URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_c16
3. Кримінальний кодекс України : Закон від 05.04.2001 № 2341-III URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/card6#Public>
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих вигодоодержувачів юридичних осіб та публічних діячів : Закон України від 14.10.2014 № 1701-VII URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1701-18>
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо відповідальності за корупційні правопорушення : Закон України від 07.04.2011 № 3207 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3207-17#Text>

6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації державної антикорупційної політики : Закон України від 14.05.2013 № 224-VII URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/224-18>
7. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
8. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
9. Про засади державної антикорупційної політики в Україні на 2021–2025 роки : Закон України від 20.06.2022 р. № 2322-IX URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>
10. Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. № 171 (редакція від 31.08.2022 р.) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/171-2015-%D0%BF#Text>
11. Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення або пов'язані з корупцією правопорушення : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 09.02.2018 № 166 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0345-18#Text>
12. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-BP URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
13. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>
14. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 02.05.2023 р. № 3077-IX URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text>